

ห้องย่อยที่ 2 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้แบบองค์รวม

นายเสถียร พันธังาม ผู้อำนวยการโรงเรียนเมืองคง (คงคาวิทยา) ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันกับผู้เข้าร่วมการอบรม ในลักษณะของการบอกเล่าแบ่งปันประสบการณ์ของผู้ปฏิบัติจริงในพื้นที่ ซึ่งขับเคลื่อนโรงเรียนให้เป็น Active School หรือโรงเรียนเชิงรุก มีประเด็นที่น่าสนใจ ได้แก่

- ✚ หลักสูตรฐานสมรรถนะจะถูกประกาศใช้ในปี 2565 กับโรงเรียนทั่วประเทศ
- ✚ Active Learning เป็นหลักการของการจัดการเรียนรู้ มีวิธีการมากมาย จะเลือกใช้วิธีไหนก็ได้ แต่ต้องให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ได้คิด ได้วิเคราะห์ ได้เชื่อมโยงกับต้นทุนเดิมที่เขามี นำไปสู่เป้าหมายการจัดการเรียนรู้
- ✚ ในปี 2558 โรงเรียนเมืองคงซึ่งเป็นโรงเรียนขยายโอกาส เปิดสอนชั้นอนุบาล - ป.6 ได้ทดลองใช้วันศุกร์เป็นวันที่ให้อิสระครูและนักเรียนวางแผนและออกไปเรียนรู้นอกห้องเรียนร่วมกัน เรียกว่านวัตกรรม Friday is a Fly Day. โดยครูและนักเรียนไม่ต้องแต่งชุดเครื่องแบบ แต่สามารถแต่งกายด้วยชุดที่สุภาพ เมื่อกลับมาแล้วต้องมาถอดบทเรียนร่วมกัน พบว่านักเรียนมีความสุข อยากให้ถึงวันศุกร์ใดๆ เมื่อนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้เข้ามาในปี 2559 โรงเรียนเมืองคงจึงใช้แนวทางข้างต้นเรื่อยมา กล่าวคือจัดการเรียนการสอนในวันจันทร์ - วันพฤหัสบดีตามปกติ และนำชั่วโมงลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้มาไว้ที่วันศุกร์เพียงวันเดียว วิธีนี้ได้รับการตอบรับจากผู้ตรวจราชการของกระทรวงศึกษาธิการว่าเป็นการนำนโยบายลงสู่การปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม ตรงตามเจตนารมณ์ของ พ.ร.บ.การศึกษาที่โรงเรียนสามารถจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้อย่างอิสระโดยสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและชุมชน

- ✚ เป้าหมายการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนเมืองคงอยู่กับการเปลี่ยนแปลงองกงามในตัวผู้เรียน นักเรียนมีความเป็นพลเมือง มีความรับผิดชอบ กล้าคิด กล้าถาม กล้าแสดงความคิดเห็น ส่วนคะแนนสอบ O - Net ไม่ใช่ประเด็นสำคัญที่โรงเรียนให้ความสนใจ
- ✚ หัวใจการศึกษาแบบองค์รวมคือการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ผสมผสาน ทำได้หลายวิธีการ
- ✚ นิยามคำว่า “สมรรถนะ” ในความคิดเห็นของโรงเรียนเมืองคง คือ ความสามารถของบุคคลในการทำกิจกรรมหรือทำงานชิ้นใดชิ้นหนึ่งได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยต้องใช้เจตคติ ต้องใช้ทักษะ และต้องใช้ความรู้ในการทำกิจกรรมนั้นๆ เช่น นักดนตรีเล่นเครื่องดนตรีได้ เรามีสมรรถนะแล้ว ใช้ความรู้ ใช้ทักษะ และมีจิตใจที่อยากเรียนรู้ สมรรถนะต้องเกิดจาก 3 อย่างนี้ สะท้อนออกมาเป็นการกระทำ
- ✚ หลักสูตรฐานสมรรถนะเป็นหลักสูตรที่จะต้องจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนโดยให้เขาได้ใช้ความสามารถหรือค้นพบความสามารถทั้ง 3 ด้าน ถ้าเขาไม่เจอ ผู้อำนวยการชั้นเรียน (ครูประจำชั้น) หรือผู้เกี่ยวข้องต้องช่วยเขาให้เขาค้นพบว่า 3 ด้านนี้เขาแข่งอะไร เขาอ่อนตรงไหน โอเคเขาอาจไม่สูง แต่อีกเขาสูง เอ็มคิวเขาดี ในคนๆ หนึ่งตนเชื่อว่าคงไม่แยทั้ง 3 มิติหรอก เด็กล้านคนก็ล้านพรสวรรค์ คนๆ หนึ่งไม่สามารถจะมีทุกสิ่งทุกอย่างได้ แต่หนึ่งสิ่งย่อมมีในหนึ่งคน เพราะฉะนั้นคำว่าหลักสูตรฐานสมรรถนะจึงแปลว่าการจัดการเรียนรู้เพื่อที่จะสร้างคนทุกคนให้เขาค้นพบสมรรถนะ หมายถึงความสามารถที่เขาจะทำอะไรได้ ไม่จำเป็นต้องได้ทุกเรื่อง แต่ในเรื่องที่เขาถนัดที่สุด จึงนำไปสู่การออกแบบการเรียนรู้ใหม่ที่จะทำให้เกิดสิ่งเหล่านี้ เพราะฉะนั้นเมื่อเราเข้าใจคำว่าสมรรถนะแล้ว เราจะกล้าออกแบบได้ ครูต้องหาให้เจอและพยายามชี้แนะให้เขาได้เห็นศักยภาพในตัวเขา ให้เขาได้เห็นจุดแข็งของตนเอง
- ✚ ขั้นตอนของแผนหน้าเดียว กระบวนการ Friday is a Fly Day. ของโรงเรียนเมืองคงมีอยู่ 4 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 นักเรียนเผชิญสภาพจริง แต่ก่อนเผชิญสภาพจริงจะต้องมีการพูดคุยวางแผน มีการเตรียมการกันในทุกมิติ นักเรียนตั้งเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ร่วมกันอย่างชัดเจนว่าไปคราวนี้จะมีเป้าหมายการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้านเป็นอย่างไร ทั้ง เจตคติ ทักษะ และความรู้ที่จะเกิดขึ้นให้ ขั้นตอนที่ 2 เมื่อกลับมาแล้วให้เด็กนักเรียนร่วมกันคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ กับประสบการณ์ที่เขาไปเห็นมา แล้วเทียบกับประสบการณ์เดิม ขั้นตอนที่ 3 เชื่อมโยงเป้าหมายไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ และขั้นตอนที่ 4 การนำเสนอสิ่งที่ได้เรียนรู้ และสิ่งที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ขั้นตอนอาจนำเสนอเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่มก็ได้
- ✚ โครงสร้างเวลาเรียน หรือโครงสร้างหลักสูตรฐานสมรรถนะของโรงเรียนเมืองคง ได้ปรับจาก 8 กลุ่มสาระวิชา และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ไปเป็น 2 กลุ่มการเรียนรู้คือ กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ (ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์) และกลุ่มการเรียนรู้ทักษะพื้นฐานเพื่อการดำรงชีวิต (วิชาอื่นๆ ที่เหลือ) ขณะเดียวกันก็ไม่ทิ้งเรื่องของทักษะชีวิต และทักษะอาชีพ